

Västsahara

Nr 1/2009 pris 30:- Enda tidskriften i Norden om Västsahara

Maima Salek satt i
hemligt marockanskt
fängelse i 16 år

Hans Corell:
"Jag skäms
som europé
över EU:s
fiskeavtal"

TIDSKRIFTEN VÄSTSAHARA

1 2009
januari

Utges av Föreningen Västsahara
och utkommer med
fyra nummer per år.

ISSN 1652-2052

Ansvarig utgivare och redaktör:

Lena Thunberg

Redaktionsråd: Jan Strömdahl,

Martin Wikström, Arto Valtonen,

Natasa Mirosovic och Monica Zak.

Layout: Johan Franzon

Adress: Västsahara

c/o Afrikagrupperna

Linnégatan 21

413 04 Göteborg

tel 031 - 24 72 30

Hemsida: www.vastsahara.net

E-post: vastsahara@brevet.nu

Prenumerationer:

tel 0158 - 139 59

Privatperson: 100:-

Organisation: 125:-

Stödprenumeration: 125:-

Utländsk prenumeration: 200:-

pg 20 40 03 - 8

Föreningen Västsahara

c/o Jan Strömdahl

Mälarvarvsbacken 5

117 33 Stockholm

tel 08 - 668 88 41

070 - 438 88 41

Tryckeri: Markaryds grafiska

Omslagsbild:

Maima greps som 14-åring,

satt 16 år i fängelse,

tog sig som båtflykting till

Kanarieöarna.

Bild: Lena Thunberg

Maima satt 16 år i marockansk fängelse	sid 4
Blodbesudlade rosor	sid 5
Hans Corell: "Jag skäms som europé"	sid 6
Nordea vägrar bekänna färg	sid 7
Först palestinierna?	sid 8
EU:s fiske utanför Västsahara	sid 9
"Världen har övergivit oss"	sid 10
Birgitta Ohlsson: Erkänn Västsahara!	sid 12
FN:s matbistånd är en katastrof	sid 12
Västsahara existerar inte för Exportrådet	sid 13
Marockos nya stöder i Västsahara	sid 14
Norskt fredspris till Rabab Amidane	sid 16
Studenter kördes ihjäl	sid 17
Nya böcker om Sahara	sid 18

Nästa nummer av Västsahara utkommer i juni.

Karta: Björn Eriksson

Bitterheten ökar

– **Vi är övergivna, bortglömda, nakna, utan hopp.** Vi har förstått omvärldens budskap, säger Nafaa Salem Mohamed, en talesman för alltför frustrerade och bittra västsaharier i flyktinglägren i Saharas karga öken. Samtidigt som FN:s matransoner minskar, ser flyktingarna hur EU knyter Marocko allt närmare sig och hur FN sedan 1966 inte har genomdrivit avkoloniseringen av Västsahara.

Alla politiker med insikt i Västsaharafrågan vet, att västsaharierna har rätt till självbestämmande och självständighet, att Marockos ockupation innebär stöld av naturresurser, övergrepp och våld mot civilbefolkning i den ockuperade delen av Västsahara, att flyktingarnas 33 år långa umbärande i läger i ständig väntan på att omvärlden till slut ska agera är en internationell skandal.

Ändå fortsätter det.

Att inte fler svenska politiker med tyngd och kraft agerar inom FN och EU mot framför allt Frankrike är beklämmande. Sverige har en lysande chans att reparera skadan när man blir EU:s ordförandeland i sommar.

Maima greps 1976 av marockansk polis, när hon var 14 år, för att hennes bröder var Polisarioaktivister. Hon satt 16 år i ett hemligt skräckfängelse.

Den 23 februari 2009 greps en 16-årig västsaharisk flicka, Hayat Rgaibi, i El Aaiún av sex marockanska poliser som förde bort henne, slet av henne kläderna, förgrep sig på henne sexuellt och hotade att döda henne om hon skulle publicera sitt vittnesmål på Internet.

Det har hon gjort.

Hon är en av många västsaharier som har utsatts för represalier efter EU-kommissionens besök i januari men trots det vågar göra motstånd.

Vilka makthavare lyssnar?

Lena Thunberg,
redaktör för Västsahara

Lena Thunberg

Västsaharas kust ekonomisk zon

Västsaharas regering förklarade formellt vattnen utanför Västsahara som "exklusiv ekonomisk zon" (EZZ) den 21 januari. Det betyder att inom detta område, 200 nautiska mil ut, har SADR exklusiv rätt till exploatering av samtliga naturresurser som till exempel fisk och olja enligt FN:s havsrättskonvention.

– Våra vatten har plundrats i årtal av Marocko och andra utländska intressen, sa president Mohamed Abdelaziz, som samtidigt uppmanade alla parter att omförhandla eventuella avtal med Marocko, där inte västsahariskt territorium inklusive EZZ är uteslutet.

– Vi uppmanar särskilt EU att omedelbart avsluta det fiskeavtal i sin nuvarande form som slöts med Marocko 2005 och att hindra EU-fartyg att kränka våra vatten. Vi undersöker nu olika lagliga vägar att gå för att stoppa stölden av vår förstklassiga fisk.

Havsområdet har alltid ansetts som en del av det område som FN behandlar som en olöst avkoloniseringsfråga men det är första gången Västsaharas regering ställer formella krav.

Marocko har inte ställt krav på havsområdet men ändå sedan ockupationens början 1975 delat ut och sålt fiske- och oljelicenser.

Västsaharas EZZ gränsar till Mauretanien, Marocko och Kanarieöarna (Spanien).

Den västsahariska staten SADR har erkänts av cirka 80 stater och är medlem av Afrikanska Unionen.

Lena Thunberg

Hamnen i El Aaiún. Bild: Lena Thunberg

Maima satt 16 år i ett hemligt marockanskt fängelse

– Det värsta var att se mina föräldrar torteras ihjäl inför mina ögon, säger Maima och tittar mig rakt in i ögonen. Hela familjen straffades för att bröderna var aktiva i Polisario.

Hon sitter i en lägenhet på Teneriffa. Det är december månad och lite rätt i luften. Bredvid henne på madrassen i det västsa-
hariskt inredda rummet sitter den 14-å-
riga dottern och hjälper till att tolka och
förklara. Hon har hört sin mamma berät-
ta sin historia många gånger.

Maima Salek och hennes syster Fatma
var 14 år och 16 år gamla i februari 1976.
De var västsa-
harier och bodde på en gård
tillsammans med sina föräldrar Betul Sidi
och Salek Abdesamed i Tarfaya i södra
Marocko. Pappan hade ett jordbruk, grön-
saksodlingar och djur. Föräldrarna hade
högt anseende i trakten bland västsa-
harier. Hela familjen med 8 barn var sympatisö-
rer till Polisario. Tre av bröderna fanns nu
i flyktinglägren i Algeriet och var aktivister
i Polisario Front. Den marockanska ocku-
pationen var inne på sin tredje månad.
Marockansk polis hade flera gånger kom-
mit till familjens gård och hotat familjen.
Syftet var att förmå bröderna att återvän-
da från flyktinglägren.

Så en dag i februari tog marockanska po-
liser pappan och förde bort honom.

Efter ytterligare 14 dagar hämtades mam-
man och de två systrarna.

De fördes till en polistation i Agadir
där pappan också fanns.

– De slog oss och frågade ut oss: "Var är
din söner? Var är dina bröder? Varför tror
ni inte på oss marockaner? Varför gav sig
sönerna iväg?" berättar Maima.

– Vi hade förbundna ögon och händ-
erna var bakbundna. Tortyren var både
fysisk och psykisk.

– Mig satte de en hel månad isolerad i
en källare helt ensam. Jag fick bara lite
bröd att äta. Jag var rädd och grät. Vad var
detta?

– Sedan fördes vi till Agdz. I Agadir
hade vi varit nästan ensamma. Bara tre
män till var gripna. Men när vi kom till
Agdz var det fullt av västsa-
harier. Alla satt

som packade sillar. Jag var yngst av alla.

– Tortyren fortsatte här. Varje dag dog
någon. Vi fick ingen mat, inga kläder och
vi sov direkt på golvet. Det fanns inget
elektriskt ljus och det var mycket kallt.

– 28 personer dog där i Agdz. Efter
drygt ett år, den tjugosjätte juni 1977 dog
mamma. Hon var 55 år. Vi var hos min
mamma när hon dog för vi var i samma
cell. Pappa fick komma in några minuter
med vakter.

– Man fick inte knacka på celldörren
för att påkalla vakternas uppmärksamhet,
förrän en person verkligen var död. Om
man knackade på dörren för tidigt blev
man torterad. I fem år satt vi i Agdz.

– 1980 fördes vi till ett nytt fängelse i de
marockanska Atlasbergen i Khalat M'Ghou-

na. Det låg mera otillgängligt till. Där bör-
jade tortyren igen. Den fortsatte hela tiden
för olika personer ända tills vi släpptes 1991.
Många dog i Khalat M'Ghouna.

– Pappa dog 1983. Alla som dog avled
av tortyren. Vi vet inte vad de har gjort
med alla döda.

– Vi åt hundmat full av insekter. Det
var mycket kallt. Marockanerna kunde
ibland inte öppna dörren för att det var så
nedisat. Begagnade kläder fick vi bara de
sista åren. Vi var mellan sju och nio kvin-
nor i en cell.

– Vi tappade aldrig hoppet, inte en
enda dag. Vi trodde på gud, trodde att vi
skulle befrias. Varje dag undersökte vak-
terna cellen och letade igenom den. Men
vi tog små cementbitar från väggen och

Maima flydde i en liten båt till Kanarieöarna 1999. Bild: Lena Thunberg

använde som kriter. På så sätt lärde vi alfabeterna att skriva och läsa. När de lämnade fängelset var de läskunniga. Vi hade en skola i hemlighet och jag var yngst!

– 1991 frigavs vi. Dessförinnan hade kungen tagit en grupp västahariska fångar till Rabat, där de skulle vara med i ett tv-program. Det var meningen att de skulle säga: "Vi är marockaner. Sahara tillhör Marocko". Men de vägrade. Då förstod de marockanska myndigheterna att alla fångarna skulle göra detsamma. Därför frigavs alla.

– Vi togs till ett hotell i Quarzazate i fyra dagar. Vi fick mat och vi fick tvätta oss men vi fick inga kläder och inget besök av någon läkare. Efter de fyra dagarna tog de oss i bussar hela vägen till stora torget i El Aaiún i Västsahara. Ingen människa visste att vi skulle komma.

– Men den nya tiden var också som ett fängelse. Gatorna var fulla med marockansk militär och polis. Vi bodde hos släktingar men fick inte resa någonstans. Om vi gick ut, var vi hela tiden övervakade och förföljda. Polisen kom ständigt hem till

oss. Situationen var mycket svår. Därför började vi tänka på att fly.

– 1999 flydde min syster och jag i en "patera", en liten båt tillsammans med 13 andra personer. 36 långa timmar var vi ute på havet. Båten var så liten och ingen av oss kunde simma. När vi kom in på spanskt territorialvatten tog spanska Guardia Civil oss.

– Min syster och jag berättade vår historia och begärde politisk asyl. Vi hade kommit till den kanariska ön Fuerteventura. Det var bara min syster och jag som fick politisk asyl av alla 15 personerna.

– De första tre åren fick vi 300 euro i månaden av spanska staten. Sedan 2004 får vi inget.

Systemen Fatma arbetar som städerska. Hon har varit gift men är nu skild. Hon har inga barn. Maimas man jobbar inte nu men har arbetat tidigare. De har två barn.

– Om man bor i ett paradiset men ens land inte är fritt, så är det som att inte leva, säger Maima allvarligt.

– Det är omöjligt att förklara alla dessa 16 år i fängelse. Det går inte. Man kan bara

berätta ett fragment av allt, en liten, liten bit.

– Västsahara kommer att bli fritt, säger Maima tvärsäkert.

– Informera alla i hela världen att journalister ska åka till det ockuperade Västsahara och se själva hur det är där.

– Världen tror inte, att Marocko har gjort allt detta och fortsätter att göra det. Världen tror att Mohamed VI är bättre än sin far, men det är han inte. Han är värre. Hassan II stack nämligen aldrig ned västaharier med kniv på gatan. Polisen gick inte heller in i västahariers hus och förstörde dem. Polisen våldtog inte heller kvinnor, men det sker nu.

Maima återkommer flera gånger till att världens och Europas syn på Marocko är helt felaktig.

När jag reser mig för att gå, säger Maima åter:

– Jag har bara berättat ett litet fragment för dig. Det går inte att berätta och förklara allt som jag har varit med om.

Lena Thunberg

Blodbesudlade rosor

Det hemliga fängelset i Kalaat M'Gouna var ursprungligen en liten militärförläggning omgärdad av murar i bergen ovanför staden. Förläggningen innehöll från början tre längor men ytterligare fem byggdes på. Den fjärde och femte byggdes 1982, den sjätte 1989, den sjunde 1990 och den åttonde 1991. Det fanns bara en toalett och en vattenkran i varje länga.

Anläggningen användes som fängelse från oktober 1980, då fångar som hade hållits i Agdz förflyttades dit. Fängelset stängdes när de överlevande fångarna släpptes 12 juni 1991.

Kalaat M'Gouna är en liten stad som ligger cirka 80 km nordost om Quarzazate i Atlasbergen i södra Marocko. Kalaat M'Gouna är känd som Rosornas stad. Varje år i maj hålls en berömd rosfestival där.

Body Shop, som startade i England som ett kosmetik- och hudvårdsföretag med starka etiska principer, såldes till franska L'Oréal 2006. Body Shop hade då 2000 butiker i 54 länder. Ett år senare

dog den brittiska kvinnliga grundaren.

I januari startar Body Shop en internationell kampanj för kosmetikaserien Moroccan Rose som innehåller både parfym, smink och hudvårdspreparat.

Laila Naraghi såg reklamen i skyltfönstret

"Att handla av The Body Shop har känts relativt bra," skriver hon i Östra Småland.

"Fram tills nyligen. Då knep det i magen när jag såg nya produktserien Moroccan rose. Skyltfönstret skrek ut "From Morocco with love".

Kundtidningens första uppslag beskrev produkterna från Marocko. Där fanns en bild från "The Valley of Roses" som uppgavs ha slänter som "badar i rosor".

"Området är okänt. Där har många politiska opponenter torterats. Rosorna har vattnats med blod.

The Body Shop bidrar till västvärldens romantiserade bild av Marocko. Det tjänar bara diktator Mohammed VI på. The Body Shop borde istället stödja

de krafter som kämpar för demokrati och mänskliga rättigheter i Marocko och Västsahara. Företaget borde åtminstone ge en nyanserad bild.

När jag frågade varför de inte gjorde det, hade "PR and Values Managern" inget svar. Hon har mailat mig att de inte heller kan ta upp det i kundtidningen.

Istället kommer de att lägga upp en text på sin hemsida. Inte specifikt om Västsahara. Och inte nu på en gång. "Men" som hon skriver "det är uppskrivet på "att göra-listan"."

Lena Thunberg

Maimas skiss över fängelset.

Hans Corell, FN:s tidigare rättschef:

”Jag skäms som europé över EU:s fiskeavtal med Marocko”

– Det är FN:s säkerhetsråd som ska skydda Västsaharas resurser, men de agerar tyvärr inte kraftfullt, säger Hans Corell, FN:s tidigare rättschef med lång erfarenhet av arbete med folkrätten.

Han är kritisk mot att medlemmar i säkerhetsrådet ofta agerar i eget intresse och blockerar viktiga resolutioner, framför allt de fem permanenta medlemmarna.

– När jag föreläser om folkrätt och mänskliga rättigheter, möter jag många gånger denna åsikt: Varför ska vårt land följa regler, när USA och andra länder ibland gör precis som de vill, när det passar deras egna syften?

Ett tydligt exempel är EU:s fiskeavtal med Marocko. Ur ett legalt perspektiv, är detta något som Hans Corell som europé skäms för, vilket han gett uttryck för offentligt.

– Europa måste föregå med gott exempel, annars kan vi inte begära att andra länder ska följa folkrätten.

Hans Corell talade på en konferens om internationell rätt i Pretoria i december 2008, där Västsahara var fall exempel. I sitt tal utvecklade han hur han såg på frågan om Västsaharas resurser. Kort sammanfattat är alla resurser i Västsahara skyddade, oavsett om det är fisk, fosfat eller olja. Eftersom Västsahara fortfarande är en olöst kolonialfråga, ska landets resurser vara skyddade, så att landets befolkning själva ska kunna bestämma hur de vill

använda sina tillgångar. Enligt artikel 73 i FN-stadgan är det befolkningens intresse som väger tyngst.

– När vi tog fram utlåtandet 2002 tittade vi på vilka konventioner och resolutioner som fanns, och vi jämförde med andra liknande fall. Utifrån detta skrevs utlåtandet. Man måste också begränsa sig till att svara just på den fråga som ställs. Det finns alltså inget utrymme för akademiska utvecklingar.

Hans Corell har nyligen kommit hem från en konferens om Arktis. Han har förmodligen betytt mer för internationell rätt än någon annan svensk tidigare. Han kritiserar när de internationella reglerna inte följs, oavsett vem det är som bryter mot dem.

Även om hans tid som FN:s rättschef är över efter tio års tjänstgöring, fortsätter han att kritisera brott mot folkrätten. Senast gällde det Israels attack mot Gaza.

– Jag står inte på någon parts sida, jag står på lagens sida, säger han, med hänvisning till att han i Sydsvenskan beskyllts för att ensidigt ha kritiserat Israel.

– Vi känner redan till Hamas brott mot folkrätten när de skickar raketer mot civilbefolkningen i Israel, men Israels agerande måste också granskas, fortsätter Hans Corell.

Det utlåtandet som rättschefen tog fram för FN 2002 säger, att västsaharierna ska vara tillfrågade, ha sagt ja till ett avtal och få del av vinsten från att deras naturresurser utnyttjas. Är inte dessa kriterier uppfyllda, strider det mot internationell rätt. Hans Corell blev själv förvånad när han av FN:s säkerhetsråd blev tillfrågad om att lämna ett rättsutlåtande om Västsaharas naturresurser, då han insåg att det skulle få stort genomslag.

– Ett utlåtande från FN:s rättschef är inte i klass med en dom eller ett rådgivande yttrande från Internationella Domstolen, men det blir självfallet en viktig del av folkrätten, menar Hans Corell.

Utlåtandet kom i samband med att Marocko under några års tid delat ut oljeprospekteringsavtal till stora oljebolag.

I El Aaiúns hamn arbetar nästan bara marockaner. Bild: Lena Thunberg

Oljebolagen drog sig ur Västsahara, förmodligen till följd av utlåtandet, men även efter påtryckningar från solidaritetsföreningar. Flera etiska pensionsplaceringar har dessutom pressat oljebolagen.

– Vi arbetade mycket med dessa frågor under min tid i FN. Kofi Annan lanserade Global Compact, där företag ska väga in både rättsliga och moraliska aspekter i sitt handlande. Idag kallas det allmänt CSR, Corporate Social Responsibility eller Ansvarfullt företagande. Det behöver inte finnas en sanktion utfärdad av FN för att ett företag ska avbryta sina affärer, menar Corell.

– Enskilda företag omfattas i allmänhet inte direkt av folkrätten, därför måste företagen själva göra bedömningen om deras verksamhet är etisk. CSR går utöver lagen, säger han.

– Jag har träffat chefsjurister och företagsledare på några av de största bolagen. CSR räknas idag in på området Risk management. Ett företag som inte arbetar seriöst med CSR, kan råka väldigt illa ut. Det slår blixtnabbt, säger Hans Corell. Det gäller även inom en koncern. Moderföretaget måste se upp med vad dotterbolagen gör och hur underleverantörer sköter sig, förklarar han.

– De stora institutionella placeringarna har i sina styrelser tagit in personer som tittar noga på CSR. De satsar inte i bolag som inte sköter sig exemplariskt, menar Corell, som noterar att CSR sprider sig.

– Ett hälsotecken.

– Västsaharas resurser diskuteras. Det har varit diskussioner i både Australien och Nya Zeeland, angående deras import av fosfat från Västsahara. Det ställs frågor i parlamenten utifrån utlåtandet jag skrev 2002. Saken är på tapeten, säger Corell.

Just nu tycks det som att CSR och påtryckningar från solidaritetsgrupper är det som skyddar Västsaharas resurser. Men skydds nätet har grova maskor. Det finns dessvärre bolag som inte arbetar seriöst med CSR.

Arto Valtonen

Fosfatfrakt:

Nordea vägrar bekänna färg

Nordea finansierar rederiet Investeringsgruppen Danmark, vars fartyg fraktar stulen fosfat från Västsahara.

Varken Nordeas styrelseordförande Hans Dalborg eller Nordeas CSR-ansvarige Knut Rørbakken vill svara på frågor. Båda hänvisar till Nordeas kommunikationschef Helena Östman:

– För närvarande är det inte olagligt för fartyg att trafikera vattnet runt Västsahara, säger hon.

Nordea undviker noggsamt att besvara på vilket sätt Ocean ID tjänar sina pengar på att trafikera vattnet utanför det ockuperade Västsahara.

Knut Rørbakken vill inte heller diskutera det faktum att den sydafrikanska banken RMB i maj 2008 drog tillbaka sin finansiering av Island Oil and Gas. RMB menade att Island Oil:s oljeletning i Västsahara strider mot internationell rätt.

– Nordea har inte varit föremål för någon utredning eller officiell kritik i denna fråga, säger Helena Östman.

Nordea anlitar företaget Ethix, som i över fem år har gett Nordea råd hur de ska agera gällande CSR, företagens etiska regler.

Ethix analytiker besökte i januari 2009 företaget Wesfarmers i Australien, som köper stulen fosfat från Västsahara. På

Ethix hemsida skriver man om besöket:

”CSBP, a Wesfarmers subsidiary fertilizer company, imports phosphate from Morocco which is sourced in Western Sahara. This is in conflict with international norms prohibiting the exploitation of natural resources of Non-Self-Governing Territories unless carried out in full respect of the interests and needs of their people.”

På Nordeas hemsida kan man läsa att Nordea förbundit sig att ta hänsyn till FN:s Global Compact i sina placementsanalyser och beslut.

”Nordea är expert på kapitalförvaltning och inte mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö eller bekämpning av korruption. Vi samarbetar därför med företagen Ethix och Hermes som är experter på SRI. De hjälper oss att identifiera företag som inte följer internationella normer för samhällsansvar och de arbetar med att förändra företagens inställning i dessa frågor. Vi anlitar extern hjälp för identifiering och kontakt, men själva besluten fattas av Nordea.”

Enligt Ethix, som Nordea anlitar, strider fosfatimport från Västsahara mot internationell rätt. Frågan är varför Nordeas styrelse ännu inte har kommit till denna insikt. Den frågan vill inte någon på Nordea besvara. Inte ens Nordeas kommunikationschef.

Arto Valtonen

Stoppa affärer i Västsahara!

– Kommer Sverige att inom EU verka för att Västsahara lämnas utanför avtalen om avancerad status för Marocko? frågar riksdagsledamot Bodil Ceballos (mp) utrikesminister Carl Bildt den 29 januari. Hon hänvisar till FN:s förre rättschef Hans Corells kritik av EU:s fiskeavtal med Marocko samt

näringslivets sociala ansvar CSR som ”handelsministern brukar tala sig varm för”.

Sverige anser att ”Västsahara är ockuperat område, vilket innebär att näringslivet inte bör gå in i affärsverksamheter som gäller Västsahara”, skriver Bodil Ceballos.

Den Marocko-byggda "muren" är 200 mil lång.
Bild: Lars Hansson

Först sedan palestinierna – västsaharierna?

Det finns likheter och olikheter mellan Israel-Palestina och Marocko-Västsahara. De två olika konflikterna kräver likartade lösningar.

Plundring med väststöd

Israel har hela tiden förtryckt, bekrigat och blockerat palestinierna och deras befrielse rörelser och administratörer. Palestinska produkter och råvaror har exploaterats. För detta har man haft fullständigt stöd från västmakterna med USA i spetsen.

Marocko har under lång tid bekrigat, blockerat och förtryckt västsaharierna och deras befrielse rörelse och administratör Polisario. Västsahariska naturresurser har stulits. För detta har man haft fullständigt stöd från västmakterna med Frankrike i spetsen.

Murar och flyktingläger

Israel har under senare tid byggt enorma militära murar som inneslänger och utestänger palestinierna. De ligger mestadels på ockuperad mark och kallas av israelerna för säkerhetsbarriärer. Hälften av alla palestinier bor utanför Israel/Palestina. Många i olika flyktingläger.

Marocko har på 80-talet med israelisk hjälp byggt en 2000 km lång militär mur eller sandvall som utestänger och inneslänger västsaharierna. Den ligger helt på ockuperad västsaharisk och mauretansk mark och kallas av Marocko för säkerhetsbarriär. Hälften av västsaharierna bor i flyktingläger på algerisk mark.

Väst stöder Israel och Marocko

Israel har genom åren kunnat strunta i FN-beslut, internationell rätt, mänskliga rättigheter och humanitära principer. Man har hela tiden fått ett förstklassigt militärt, ekonomiskt och politiskt stöd

från USA och EU. EU förhandlar nu med Israel om att göra landet till den mest gynnade grannen vid sidan av Marocko.

Marocko har under senare år kunnat strunta i FN-beslut, internationell rätt, mänskliga rättigheter och humanitära principer. Man har fått ett allt starkare militärt, ekonomiskt och politiskt stöd från EU och USA. EU förhandlar nu med Marocko om att göra landet till den mest gynnade grannen vid sidan av Israel.

Inget krig ingen uppmärksamhet

Israel har 7 miljoner invånare, varav 20 procent är palestinier och Palestina (Västbanken och Gaza) drygt halva det antalet. Särskilt Gaza är mycket tätbebyggt. Israel har en socio-ekonomisk utveckling, parlamentarism och ekologiskt fotavtryck på västeuropeisk nivå.

Marocko har 33 miljoner invånare och Västsahara cirka en halv miljon. Södra Marocko och Västsahara är mycket glesbebyggt öken. Marocko är en kunglig diktatur med en utveckling på u-landsnivå.

Israels förtryck av palestinierna är exceptionellt blodigt och grymt. Palestinierna försvarar sig med begränsade vapenresurser. Ju blodigare strider, desto större uppmärksamhet i världspresen.

Marockos krig är efter vapenvilan 1991 icke-militärt. Västsaharier i den ockuperade delen lever under hårt förtryck och utan arbete. I den befriade tredjedelen utanför muren bor ett fåtal nomader. I flyktinglägren är man helt beroende av en sinande hjälp utifrån. Västsaharierna har hittills hållit vapenvilan och får därför ingen uppmärksamhet i världspresen.

Sveket från FN

Den viktigaste gemensamma erfarenheten för palestinier och västsaharier är det svek man utsatts för från FN:s sida.

Den gemensamma världsorganisation som skapats för att skapa fred och jämlikhet på jorden är helt i händerna på de stormakter, som har vetorätt i säkerhetsrådet. Palestinierna har rätt till en egen stat. Västsaharierna har rätt till en avkolonisering och självbestämmande, som Spanien aldrig genomförde, när Franco föll.

Inga resolutioner behöver följas av ockupanterna, om de har vetomakterna bakom ryggen.

Palestiniernas rop på hjälp var att skrota vapenvilan för Gazas del – med utbredd död och uppmärksamhet som följd. Många unga västsaharier säger nu att de inte kan lita på FN. Det händer ingenting utom att Marocko tilläts stärka sitt grepp om den olagliga ockupationen. Det dröjer troligen inte länge förrän Polisario tvingas bryta vapenvilan. Det är nog just vad Marocko - som nu fördubblar sin militärbudget - väntar på.

Erkänn länderna!

Vill Sverige och EU ha ett blodigt krig här också? Om inte så krävs nog både att några europeiska stater erkänner den Demokratiska Republiken Västsahara och att EU exkluderar Västsahara från sitt utvidgade avtal med Marocko. Ytterligare fredsverkan skulle det ha om EU kunde sätta sig över Frankrikes intressen och villkora allt stöd till skurkstaten med att ockupationen avslutas. Där finns återigen en viktig parallell. Utan ett erkännande av Palestina och avslutad israelisk ockupation blir det aldrig fred i den regionen.

Vetorätten gynnar ockupanterna

Jan Strömdahl

EU:s fiske utanför det ockuperade Västsahara

Västsahariernas fisk körs i frysbilar till Marocko.
Bild: Lena Thunberg

Tänker statsrådet ta initiativ för att EU-länderna ska sluta medverka i Marockos olagliga exploatering av Västsaharas fiskevatten och landning av fisk i det ockuperade Västsahara?

Denna fråga ställde riksdagsledamoten Ameer Sachet (s) till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c) i februari och fortsätter:

”I januari smygstartade det svenska ordförandeskapet i EU. Det första halvåret 2009 är Tjeckiens ordförandeperiod

men Tjeckien har bett Sverige vara ordförande för de arbetsgrupper som ansvarar för vissa fiskeförhandlingar med länder utanför EU. Det innebär att Sverige ansvarar för fiskeområdet i ett helt år.

Vattnet utanför Västsaharas kust räknas till ett av världens fiskrikaste. Det är marockanerna som har byggt ut fiskeverksamheten i Västsahara, när deras egna vatten har dränerats på fisk. Både El Aaiún och Dakhla har numera stora fiskehamnar och fiskefabriker. Stora lastbilar kör dessutom fryst fisk till Marocko. 90 procent av det marockanska fisket landades i Västsahara 2007. En handfull rika västsaharier som samarbetar med Marocko har fått till-

stånd att kontrollera en del av fiskelicenserna samt att driva frysfabriker. För Marocko är fiskerinäringen i Västsahara särskilt viktig som sysselsättning för de hundratusentals marockanska bosättarna. Få fiskare är västsaharier.

Fisket är alltså viktigt för den marockanska ockupationen av Västsahara och Sverige måste därför ta initiativ till att EU-länder inte fiskar i Västsaharas vatten eller landar fisk i Västsahara. Sverige motsatte sig under den tidigare socialdemokratiska regeringen att EU slöt avtal med Marocko kring fisket.”

Lena Thunberg

EU-nämnden: ”Bra utveckling i Marocko”

– Jag var inte medveten om att man var tvungen att ha examen i franska för att kunna sitta i EU-nämnden och förstå underlagen, sa riksdagsledamot Hans Linde (v) vid EU-nämndens möte i december och menade att Sverige måste lyfta upp frågan om Västsahara och mänskliga rättigheter när det gäller EU och Marocko.

– Det står ”Bra utveckling i alla dimensioner och på alla nivåer”, förklarade nämndens ordförande om den enda meningen om Marocko, som dessutom var skriven på franska.

Även miljöpartisten Bodil Ceballos ville att Sverige ska driva på frågan om västsahariernas rätt till självbestämmande.

– Vad gäller Västsahara är den linje som gäller att arbetet nu framför allt – det är därför det inte nämns – bedrivs i FN, i New York. Det är där förhandlingarna genom FN-medling sker. Där har ju Ma-

rocko tagit ett antal initiativ som nu bereds tillsammans med FN:s särskilde medlare. Jag känner inte riktigt igen det som sades om olika former av kränkningar av mänskliga rättigheter. De finns säkert, men det finns också andra former av arbete för att lösa frågan om Västsahara som Marocko har tagit initiativ till. Jag tror därför att det hela mår bäst av att vi nu låter framför allt FN arbeta vidare med detta, svarade kabinettsekreterare Frank Belfrage.

Tidskriften Västsahara bad senare om ett förtydligande av kabinettsekreterarens ord och fick bland annat följande svar:

”Sverige stödjer det utvidgade samarbetet mellan EU och Marocko eftersom vi tror att det ökar EU:s möjligheter att bidra till en positiv utveckling i Marocko och i regionen. Viktiga frågor för Sverige är att fördjupa den politiska dialogen bl. a. vad gäller konflikten i Mellanöstern och i

Västra Sahara. Vidare är vi angelägna om att lyfta fram respekten för de mänskliga rättigheterna. Ekonomiskt samarbete och handelsutbyte är ett annat område i relationerna mellan EU och Marocko. Slutsatser och överenskommelser är som vanligt resultatet av enhälliga beslut inom EU och förhandlingar med motparten och de återspeglar därför inte alltid de svenska eller europeiska positionerna in extenso.”

Vänsterpartiet och Miljöpartiet anmälde avvikande mening till EU-nämndens skrivning om Marocko. Båda partierna ansåg att man inte ska gå vidare med Marocko inom EU förrän frågan om Västsahara är löst.

Socialdemokraternas Magdalena Streijffert ställde kritiska frågor men anmälde inte avvikande mening.

Lena Thunberg

Nafaa Salem Mohamed:

”Världen har övergivit oss”

– Vi är övergivna, bortglömda, icke-prioriterade av FN, EU och media. Vi har ställt upp på alla krav, visat tålamod och gett allt. Nu har vi kommit till den absoluta gränsen. Nu finns det inget mer att ge och inget mer att vänta. Vi har förstått budskapet.

– Västsaharierna kommer inte att få sitt självbestämmande och sin självständighet med hjälp av det internationella samfundet. Vi litade på FN. I 17 år har vi väntat på en folkomröstning om vår självständighet. Lika länge har Marocko förhindrat den. Ingen har fördömt detta. I 33 år har vi bott i flyktingläger totalt beroende av ett minskande humanitärt stöd från omvärlden.

– Nu finns det inget annat att göra än att gå tillbaka till tiden före FN:s inträde på arenan, det vill säga att återgå till kriget.

– Det är bättre att dö för sitt land och i sitt hemland än att dö i den algeriska öknen.

– Jag säger inte detta i egenskap av representant för Polisario utan som privatmänniska, men jag vet att jag talar för den absoluta majoriteten av västsaharierna. Människorna har förlorat all tilltro till det internationella samfundet.

Nafaa Mohammed Salem talar behärskat men med intensitet. Han är en av de två representanterna för Polisario i Norden.

– En återgång till krig har diskuterats av västsaharierna i flera år. Pressen på Polisarios ledning har varit stor, men Polisa-

rio vill fortsätta den diplomatiska vägen ända tills FN deklarerar att man inte kan lösa konflikten. Polisario har hela tiden respekterat en fredlig lösning och den diplomatiska vägen.

– Redan inför FN:s fredsplan 1991 gjorde Polisario många eftergifter. Vi gick till exempel med på att både de marockanska bosättarna och den marockanska armén med sina 160 000 soldater skulle finnas kvar i området under folkomröstningen.

Vad händer med FN:s särskilde representant?

– FN:s särskilde representant för Västsahara Peter van Walsum fick ingen förlängning av sitt mandat i augusti på grund av att han var partisk till förmån för Marocko. När FN utsåg amerikanen Christopher Ross i höstas förkastade Marocko detta förslag. Sedan dess har ingenting hänt. Tiden går, västsaharierna i flyktinglägren väntar. Det finns alltså ingen politiskt ansvarig inom FN att klandra, ingen plan, ingenting.

– Marocko har förkastat 90% av alla FN-förslag. Det enda de vill nu är att ge oss autonomi, det vill säga ett mycket

begränsat självstyre. Det är naturligtvis en omöjlighet för oss.

Vad anser du om EU?

– Vi är mycket besvikna på EU. Inte bara när det gäller Västsahara. Titta bara på Palestina, Tchad, Irak och Sudan. EU agerar inte.

– När det gäller Västsahara så är det Frankrike som manipulerar EU. Tyvärr befinner vi oss i Frankrikes intressesfär och är därmed Frankrikes egendom. Jag klandrar inte Frankrike för att de ställer upp för sin gode vän Marocko, men jag klandrar alla andra medlemsländer i EU. Varför säger de inte ifrån? Varför tiger de? Varför låter de Frankrike styra hela denna process utan att lyfta ett finger? Vi skulle vilja se en balans här. Varför agerar inte de nordiska länderna? De borde försvara oss.

– Så länge som EU är en säkerhetszon vars högsta prioritet är att försvara sina egna ekonomiska intressen, så kommer inget att ske. Se bara hur de undertecknade ett illegalt fiskeavtal med Marocko, där våra ockuperade vatten ingick, enbart för att stödja sina egna europeiska fiskeindustrier.

– Vad kan vi vänta från EU? Absolut ingenting.

– Marocko har fått miljoner euro i bistånd av EU för att stoppa migrationen från Afrika till Europa och till utbildning och infrastruktur i Marocko.

– Vad har vi fått till flyktinglägren? Vi har också familjer och barn som behöver utbildning och transportvägar. Jo, sedan 2006 har vi fått minskade bidrag från FN:s World Food Programme, EU:s ECHO och katolska Caritas i Belgien på grund av franska politiska påtryckningar.

– Vi västaharier är politiska flyktingar. Vårt land, vår mat, våra hem har tagits ifrån oss. Vi lämnade allt på grund av den marockanska arméns invasion och allt dödande 1975.

– Vi har inget jordbruk eller några fabriker i flyktinglägren. Alla är beroende av hjälp som kommer utifrån. Situationen idag är mycket sämre än förut, eftersom den inte är stabil. Ingen vet från dag till dag vad som finns och vad som inte finns. World Food Programmes matsändningar är inte bara oregelbundna. De innehåller inte heller lika många produkter som förut.

– Hur många nödrop har du hört från Västsahariska Röda Halvmånen de senaste åren? Lagren är tomma.

– Den här flyktingsituationen har pågått i 33 år. Det är inte normalt. Det är i högsta grad onormalt. Alla vet. Statistiken finns. Situationen är känd i politiska led och bland de humanitära organisationerna.

– Västaharierna negligeras totalt. Det är en skandal. I stället för att minska på det humanitära stödet borde det öka. Det har inte pågått något krig på 17 år och befolkningen ökar.

– Syftet med det minskade matstödet är att tvinga västaharierna på knä, att få oss att ge upp. Frankrike finns i FN:s säkerhetsråd, i generalförsamlingen och i EU. De blockerar allt.

Varför är det franska stödet så starkt för Marocko?

– Marocko är som en fransk provins. De nära kontakterna mellan den marockanska kungafamiljen och den franska regeringen härstammar från 50-talet, då det fanns starka radikala grupper i Marocko som ville införa republik. Frankrike, som var kolonialmakt i både Algeriet och Marocko kunde inte utkämpa ett krig i både Algeriet och Marocko. Därför slöt de en pakt med Marocko.

Varför finns det inget stöd i Marocko för västaharierna?

– Marocko är en polisstat. Det finns 12 olika säkerhetsorgan. Befolkningen är

Nafaa Salem Mohamed. Bild: Martin Wikström

totalt kontrollerad. Det är förbjudet att ifrågasätta Allah, kungen eller rätten till Västsahara. Det marockanska folket har andra bekymmer än Västsahara; fattigdom, droger och utbildning.

Hur är situationen i lägren?

– Vi är totalt beroende av internationell hjälp, klimatet och den politiska situationen. Vi är oerhört sårbara. Mat och medicin saknas ständigt. Under de senaste 10 åren har matsändningarna försämrats, men den verkligt radikala försämringen började för tre år sedan. Om man jämför med vad andra länder får i humanitärt stöd, så är det vi får oerhört lite.

– Vi är en tidigare spansk koloni. EU-landet Spanien är därmed ansvarigt. Men vad gör Spanien? Jo, de säljer vapen till Marocko och ger Marocko stora penningstöd utöver EU:s eget stöd. Spanien ger oss alltså lite mat men samtidigt ser de till att det finns kulor att döda oss med.

Hur är situationen i ockuperat område?

– Det kommer inte så många nyheter därifrån, eftersom inte internationell media är där. Journalister får inte komma in och media prioriterar inte oss. Därför protesterar inte media högljutt. Men sedan intifadan startade 2005 har foton spridits via Internet. Västaharier förtrycks, fängslas, torteras och dödas.

– Human Rights Watch och Amnesty International har släppt flera rapporter om den svåra situationen för civilbefolkningen, men så länge ingen stark organisation eller regering tar informationen till sig och agerar därefter, händer ingenting. Vi väntar på en reaktion från omvärlden.

– Vårt land är ockuperat. Vi har gett bort allt, framför allt vår tid. En tredje generation växer nu upp i flyktinglägren. Vi är nakna. FN har inte gjort någonting. Det finns ingen framtid.

Lena Thunberg

Ross nytt sändebud

Amerikanen Christopher Ross utsågs den 7 januari till FN:s generalsekreterares särskilda sändebud för Västsahara. Ross som efterträder Peter van Walsum har lång erfarenhet från USA:s utrikesdepartement och har arbetat mest med Mellanöstern och Nordafrika. Han har varit ambassadör i både Syrien och Algeriet och senast senior

advisor för Mellanöstern och Nordafrika vid USA:s beskickning i FN.

Holländaren Peter van Walsum fick ingen förlängning av sitt mandat i augusti 2008 på grund av anklagelser för partiskhet för Marocko.

Lena Thunberg

Erkänn Västsahara!

I skuggan av det uppblossande kriget i Mellanöstern finns Västsahara. Västsahara - världens mest glömda konflikt. Västsahara - Afrikas sista koloni i en avkolonialiserad värld. Västsahara - ett lidande folk satt på undantag fjärran från CNN-effektens kameraljus, smattrande qassamraketer och mediedramatisk terrorism. Vi som sedan många år engagerat oss i frågan om Västsaharas rätt till frihet känner ofta hopplöshetens suck för att det går så långsamt och bakslagen tycks komma fler än framgångarna.

Samma år som jag föddes året 1975 drog sig Spanien ur Västsahara, en koloni kallad Spanska Sahara. Området ockuperades direkt av Marocko som i dag har annekterat två tredjedelar av territoriet. Ungefär 150 000 västsaharier lever i algeriska flyktingläger sedan mer än 30 år och är beroende av bistånd för att klara vardagen. Och västsahariernas strävan mot självständighet är sedan länge en kamp, där de utan våld försöker hävda sina mänskliga rättigheter. De vill skapa en demokratisk stat och till och med den Internationella domstolen i Haag har gett dem denna rätt. Samma domstol som redan 1975 tydliggjorde att Marocko inte har lagliga anspråk på Västsahara. FN antog en resolution om att en omröstning skulle hållas 1992 för att låta det västsahariska folket själva bestämma om landet skulle vara självständigt eller inte. Snart 20 år senare har denna folkomröstning fortfarande inte genomförts. Trots att inget land erkänner Marockos ockupation av Västsahara fortsätter ockupationen år efter år.

Trots att den Europeiska Unionen som en enad faktor skulle kunna påverka konflikten i rätt riktning är unionen ofta dessvärre splittrad. Även om EU förtjänstfullt uppmärksammat konfliktens humanitära problem är debatten kring erkännandefrågan i praktiken knäpptyst. För om EU menar allvar med att demokrati, självbestämmande och mänskliga rättigheter ska respekteras överallt, måste även Marockos ockupation och kränkning av Västsahara upphöra. Västsaharierna har kämpat i över 30 år för rätten till sitt eget land. Det är dags nu att Sverige och övriga länder inom EU tar västsahariernas lidande och rättigheter med större seriositet, energi och intensitet än tidigare. Sverige bör inom EU-kretsen driva frågan om ett erkännande av Sahariska arabiska demokratiska republiken (SADR) av alla EU:s medlemsländer. Förmodligen skulle ett sådant erkännande vara nyckeln till Västsaharas frihet.

**Birgitta Ohlsson,
Utrikestalesman och riksdags-
ledamot (fp)**

Folkpartister: Erkänn SADR!

"EU bör verka för att Västsaharas folk får rösta om självständighet och att alla EU-länder bör erkänna den sahariska demokratiska republiken (SADR)" fastslog Folkpartiet vid ett rådsmöte den 6 februari om partiprogrammet inför EU-parlamentsvalet i sommar. Förslagsställare var riksdagsledamöterna Agneta Berliner och Birgitta Ohlsson.

FN:s matbis

– Varför har inte FN-organet World Food Programme ett särskilt matbistånd för långvariga konflikter? Nu har man i alla dessa år skickat ett katastrofbistånd till flyktingarna med samma innehåll som till människor som befinner sig i en katastrofsituation under en kort tid. Det är faktiskt skandal, menar Mildred Thulin, tidigare riksdagsledamot (c).

Hon har själv på plats i Alger diskuterat matbiståndet till de västsahariska flyktingarna med WFP:s ansvariga personal utan att mötas av någon större förståelse.

– Flyktingarna får vetemjöl, ris, linser, matolja och socker. Det har de fått sedan 1986 av World Food Programme. Nu har man för första gången frågat Västsahariska Röda Halvmånen vad flyktingarna vill ha. Det visar sig att de vill byta ut en del av mjölet mot korngrön som är näringsrikt och dessutom en matvara som de själva är vana att äta. Varför frågade man inte tidigare?

Mildred Thulin är djupt upprörd, när hon pratar om WFP:s matbistånd.

– Det är sant att matleveranserna kommer oregelbundet till lägren och

Västsahara existerar inte för Exportrådet

Ett seminarium om fiske och handel i Mauretanien och Senegal skulle ha hållits under hösten 2008. Arrangörer var den svenska branschorganisationen Swedefish, Exportrådet och den svenska ambassaden i Dakar och konsulatet i Mauretanien.

En informationsfolder har legat på Exportrådets hemsida men är nu borttagen. Den första sidan innehöll en kartbild över området där inte Västsahara var utsatt och där Mauretanien angavs gränsa till Marocko.

Tidskriften Västsahara ställer frågor om kartan och seminariet till utrikesdepartementet som hänvisar till ambassadrådet tillika chefen för Exportrådets kontor i Casablanca Robert Wentrup:

"Exportrådet är en opolitisk organisation. Vi fokuserar och jobbar med att

främja svenska företags intresse i världen. Vi följer UD:s riktlinjer och svensk utrikespolitik och tar ingen egen ställning i politiska frågor. Vi är experter på business och inte på politik. Våra dokument syftar till att beskriva det ekonomiska och affärs-mässiga läget, ge råd, affärsråd till svenska företag. Våra dokument syftar inte till att ge djupa politiska analyser" (...) "Kartan som användes laddades lite slarvigt ner från Internet – det skulle ha varit linjerad markering mellan Marocko och Västsahara i detta fall. Det var Senegal och Mauretanien som var fokus varför detta inte uppmärksammades. Vad gäller gränsen skulle det ha stått "Mauretanien gränsar till det av Marocko (de facto) administrerade Västsahara". Seminariet i fråga ägde ej rum

på grund av bristande intresse från svenska företag."

Tidskriften Västsahara frågar också Swedefish om seminariet:

Varför blev det inget seminarium?

– Vi har skjutit upp det hela. Det blev problem. Det fanns interna problem med oroligheter där nere. Vi fick lägga ned det. Det var också för få som anmälde sig, säger Bert Christiansson, Swedefishs ordförande om det planerade seminariet.

– Vi har jobbat i Marocko i flera år och det finns svenska fiskare där nere, säger han men vill inte svara på några fler frågor och framför allt in om var dessa fiskare är aktiva.

Exportrådets kontor i Marocko öppnades i april 2008.

Lena Thunberg

tånd är en katastrof

det är naturligtvis inte acceptabelt. Dessutom kan man fråga sig varför WFP ska vara beroende av om donatorländerna verkligen ger de pengar som man har lovat till WFP. Kommer det inte in pengar, så finns det alltså inget att köpa för! Varför går inte Världsbanken in och garanterar pengarna under tiden, så att flyktingarna får sin mat och i tid dessutom.

– Och var finns Världshälsoorganisationen? Varför agerar inte de? Här har vi alltså matbistånd som inte ens innehåller proteiner. Flyktingarna äter stora mängder socker. Det är det enda energitillskott de får!

– WFP hänvisar hela tiden till att de bara ger ett litet baslivsmedelsbistånd. För övrigt finns det bilaterala givare, säger man. Ska flyktingarna vara beroende av frivilligorganisationer som ibland kan skicka konserverad fisk, kött och grönsaker? Hur långt och hur ofta räcker det?

– FN har haft Västsahara-frågan på sitt bord sedan 60-talet. FN har inte genomfört någon folkomröstning och avkolonisering. FN kan inte ens se till så

att de västahariska flyktingarna får tillräckligt med mat så att de kan överleva utan att drabbas av den ena bristsjukdomen efter den andra.

– Detta är inget annat än en skandal, menar Mildred Thulin. Vi har en tickande bomb i flyktinglägren. Naturligtvis är de frustrerade och uppgivna. Det här är en situation som liknar Gaza.

– Marocko har ett inflytande över hur World Food Programme agerar tyvärr.

– En annan intressant sak är att det första inköpet av korngryn till flyktinglägren gick till Frankrike. Fransmännen fick leverera 1000 ton. Varför just Frankrike som alldeles tydligt är Marockos största supporter? Här borde nu Sverige vara med i den upphandling som kommer att ske.

2002 beslutade WFP att enbart ge matbistånd till "de mest sårbara" i lägren och de beräknades till 125 000 personer. Beslutet har mötts av massiv kritik från Polisario och frivilligorganisationer.

Richard Dalrymple på WFP:s kontor i Alger menar att man skickar matvarorna regelbundet och att de kommer

Översvämning i lägren. Bild: SPS

fram, men att det ibland kan ta lite tid. Dessutom säger han att man har en total budget på 50 miljoner dollar för 2008 och 2009.

– Vi räknar med högre kostnader för matinköpen, säger han.

– Det är inte sant att maten kommer fram, säger Brahim Mokhtar, Polisarios representant i Norden.

– Min familj fick ingen mat från WFP på flera månader förra året.

– 2002 gick biståndet till lägren ned till 3 miljoner euro per år. Dessförinnan hade det legat på 14 miljoner euro. 2006 växte det till 6 miljoner. Det är inte mycket för alla dessa flyktingar, säger Brahim Mokhtar.

Lena Thunberg

Marockos nya och gamla stölder i

I mediaskuggan av Gaza-konflikten och finanskrisen inleder Marocko nu en bredare offensiv för att ekonomiskt exploatera Västsahara. Det handlar om fiske, fosfat (råvaran för konstgödsel), olja, guld men också grönsaker och sand. "Legobearbetning" av fiskprodukter och andra matvaror ingår också.

För att genomföra de stora investeringarna finns en omfattande strategi för den energiförsörjningen som kommer att behövas.

EU-samarbetet ger klirr i kassan

Satsningen har flera orsaker. Den viktigaste är antagligen det fördjupade samarbetet med EU som just förhandlas fram och som kan innebära både klirr i statskassan och goda affärsmöjligheter för Marocko på EU-marknaden. Med detta nya avtal godkänner EU indirekt politiskt den av FN underkända ockupationen av Västsahara.

Offensiven är en direkt utmaning för stater som slår vakt om internationell rätt.

FN betraktar exploatering av naturre-

surser i Västsahara som brott mot flera grundregler: "Ingen stat har rätt att främja eller uppmuntra investeringar som kan utgöra ett hinder för befrielsen av ett ockuperat territorium". Det är ett synsätt som också delas av Sveriges regering och riksdag, och som styrks av de analyser som gjorts av FN:s före rättschef Hans Corell.

De exploateringar som har skett och sker är alltså på vanlig svenska rena stölder.

Oljeletning har återupptagits

För oljeprospektering och eventuell produktion har Marocko hittills angett ett 40-tal block på västsahariskt område, i havet eller på land.

Fyra av blocken på land undersöks av en grupp företag, varav ett är det irländska Island Gas & Oil, där svenska Lundin Oil är delägare. Island Gas & Oil och deras partners fick redan våren 2008 koncession, det vill säga tillåtelse att undersöka och bearbeta block nära den marockanska staden Tarfaya. Men nya kartor från det statliga olje- och gruvkontoret ONHYM visar att åtagandet gäller långt in på västsahariskt territorium, vilket de berörda bolagen förtigit.

Det amerikanska oljebolaget Kosmos Energy har tillsammans med statliga ONHYM fått ansvaret för de 22 blocken på västsahariskt vatten. Från årsskiftet pågår seismiska mätningar som utförs av norska företaget Fugro-Geoteam från världens kanske största och modernaste undersökningsfartyg Geo Caribbean. Fugro-Geoteam är dotterbolag till en norsk-holländsk koncern med säte i Holland. Även ett färöiskt företag, Thor Offshore, deltar med ett underhållsfartyg.

Mineraljakt

Den stora inkomstkällan för den marockanska gruvindustrin är fosfatgruvan i Bou Craa, några mil från Västsaharas huvudstad El Aaiún. Gruvan öppnades redan under den spanska kolonialtiden av ett statligt bolag. Den spanska Francoregimen överlät 1975 bolaget till Marocko men behöll delar av ägandet. Efterfrågan på konstgödsel på världsmarknaden har ökat dramatiskt och fosfatpriserna har stigit flera hundra procent. Vinsterna för

ockupationsmakten har stigit i motsvarande grad.

I södra Västsahara finns sex fyndigheter som har undersökts de senaste åren och som uppenbarligen anses intressanta. De marockanska mine-ralkartorna anger fyndigheter av guld, uran, platina, niob, sällsynta jordmetaller samt järn.

Några platser som anses värda att förbereda för exploatering är områden Lafwila, Twihinate och Glibat Lafhouda.

Sand och grönsaker

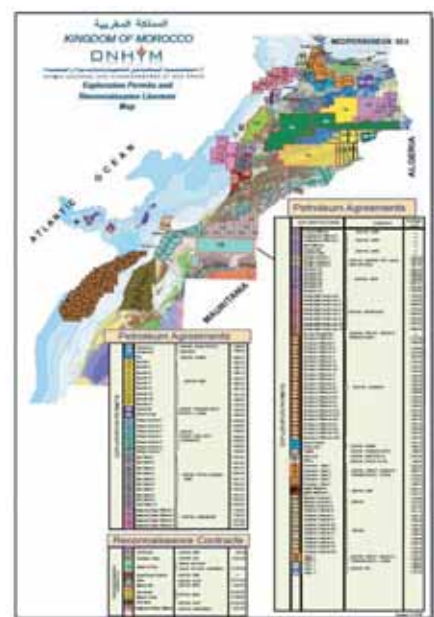
Många svenska turister har säkert ovetande trampat västsaharisk sand på Kanarieöarna och Madeira. Sandstölden är stadigt stigande och kan uppgå till 500 000 ton per år. Sanden används för badstränderna men också för cement- och byggnadsindustrin och ofta till hotell- och turistanläggningar.

Vattenresurserna är inte stora i öknen. Det har inte hindrat Marockos kung Mohammed VI att satsa stora resurser på att odla grönsaker artificiellt utan jord med anpassade näringslösningar. Det sker i Dakhla-regionen i jättestora drivhus. Tillsammans uppges de täcka mellan 400 och 500 hektar och ska utvidgas. I drivhusen odlas tomater och andra grönsaker för export till EU-länder eller till Marocko. Vattnet hämtas från underjordiska reservoarer, en ändlig resurs, på mellan 300 och 600 meters djup.

Marockos ockupation är illegal

I slutet av januari proklamerade SADR, den västsahariska regeringen, en territori-algräns på 200 sjömil, en Exclusive Economic Zone (EEZ). Inom den zonen hävdar SADR sina rättigheter att disponera naturresurser som fisk, fosfat och olja och att bevilja koncessioner till dem som vill utnyttja dessa resurser. Med beslutet om en sådan EEZ tydliggör SADR den ekonomiska konflikten om naturresurserna och utmanar både den marockanska regimens exploatering och de stater och företag som på olika sätt deltar i den pågående eller planerade exploateringen.

**Tomater
exporteras
till EU**

Det marockanska statliga oljebolaget ONHYM:s planer.

Västsahara

Det norskägda fartyget Geo Caribbean.

SADR har internationell rätt på sin sida, medan Marocko klart bryter mot den.

Marockos anspråk på Västsahara saknar, enligt Internationella Domstolen i Haag, rättslig grund. Ockupationen bryter därför mot internationell rätt. Ingen stat har heller formellt erkänt Marockos annektering.

Västsahara står fortfarande på FN:s avkoloniseringslista och har inte fått sin självständighet eller självbestämmande. FN har särskilda skyddsregler för sådana områden. Dit hör att de naturresurser som finns i ett "icke-självstyrande territorium" tillhör dess befolkning. Naturresurserna får inte utnyttjas om inte befolkningen fått säga sin mening och avkastningen används för deras välbefinnande.

FN erkänner Polisario som den officiella företrädaren för Västsaharas folk. Ett

åttiofem stater har erkänt staten SADR, som är fullvärdig medlem av Afrikanska Unionen.

Marockos ockupation är illegal. Förutom att beröva ett helt folk dess demokratiska rättigheter innebär den en fortlöpande stöld av de tillgångar som finns i landet.

En feodal diktatur

Som partner i ett osedvanligt förmånligt associationsavtal är Marocko något av en tickande bomb i EU:s finrum. Regimen ligger uselt till på rankinglistorna över brott mot mänskliga rättigheter. Den hyser hemliga CIA-fångar. Den betecknas av UD som "exekutiv monarki", snarast en feodal diktatur ljusår från det demokratiska idealet. Den har djupa sociala klyftor med 40 % analfabetism och en skrämmande stor drogproduktion med försälj-

ning till EU-länder. Även säkerhetsmässigt är Marocko tveksamt. Just nu upprustar landet kraftigt med omfattande vapenköp i en redan spänningsfylld region. Militärbudgeten har fördubblats från 2008 till 2009 och tar 16 % av nationalbudgeten.

Hur ska EU fås att leva upp till sina utfästelser att främja demokrati, mänskliga rättigheter och internationell rätt? Och att ta fingrarna ur den västsahariska syltburken!?

Sören Lindh

Några av källorna:

www.wsrw.org

(Western Sahara Resource Watch)

www.vastsaharaaktionen.se

(VästsaharaAktionen)

www.onhym.com

(Det marockanska statliga oljebolaget

ONHYM)

Cirka 500 000 ton sand säljs varje år av den marockanska ockupationsmakten till bland annat Madeira. Hamnen i El Aaiún. Bild: Lena Thunberg

Norskt fredspris till Rabab Amidane

De norska studenternas fredspris, som delas ut vartannat år, går i år till den väst-sahariska 23-åriga studenten Rabab Amidane för hennes arbete för mänskliga rättigheter i det ockuperade Västsahara.

Som universitetsstudent i Marocko har hon de senaste åren arbetat för de väst-sahariska studenternas rätt till yttrandefrihet och en studievardag utan polisövervakning och kontroll. Hon har på video dokumenterat övergreppen som begås av de marockanska myndigheterna mot väst-saharier och spritt informationen via Internet.

– Genom att göra sig till talesperson och ansikte för de övergrepp som väst-sahariska studenter och det väst-sahariska folket utsätts för har hon utsatt sig själv och familjen för fara, berättar Thor Rickard Isaksen från studenternas pris.

Hennes outtröttliga arbete har lett till att familjens hus i Västsahara har stormats av den marockanska polisen ett tjugotal gånger. Själv har hon blivit torterad under polisförhör.

Rabab övervakas idag av marockanska myndigheter men kommer till Trondheim i Norge för att motta priset den 27 februari under den internationella studentfestivalen. Fredspriset är det enda i världen som går från studenter till studenter.

Rabab Amidane har varit på flera Norgebesök och mött politiker och aktivister. Under hennes besök i Oslo i november 2007 blev hela hennes familj arresterad i El Aaiún på grund av hennes aktivism i Norge.

Läs mer om Rabab Amidane och studentkamraten Solthana Khaya på www.vastsahara.net "Tortyrcentral i Marakech."

Lena Thunberg

Rabab Amidane har besökt både Norge och Sverige. Bild: Ketil Blom

Svenska studenter protesterar mot våldet

– Sverige måste kräva ett omedelbart slut på den diskriminering och de systematiska brott mot mänskliga rättigheter som väst-sahariska studenter utsätts för vid marockanska universitet.

Det skriver sju studentorganisationer i ett brev till utrikesminister Carl Bildt i

januari. De sju är Centerstudenter, Gröna studenter, Kristdemokratiska studenter, Kristna studentrörelsen, Liberala studenter, Socialdemokratiska studentförbundet och Vänsterns studentförbund.

Lena Thunberg

Ny ambassadör

Michael Odevall utnämndes till ny ambassadör i Marocko i juli 2008 och tillträdde under hösten. Han har närmast arbetat som minister vid Utrikesdepartementet och delegat vid Östersjöstaternas råd.

Studenter kördes ihjäl

Den 1 december 2008 anordnades en manifestation vid busstationen "Al masira" i Agadir i Marocko för att protestera mot den dåliga möjligheten för västsahariska studenter att återvända till det ockuperade Västsahara under den muslimska högtiden Aid. Den marockanska polisen omringade busstationen och gav en bussförare, enligt uppgifter från de västsahariska studenterna, klartecken att köra in i den demonstrerande skaran. Två västsahariska studenter, Baba Khayya, en 22-årig ekonomistudent, och Laktif Elhousin, en 21-årig sociologistudent, dog och en tredje student, Belkadi Mbarek, juridikstudierande, blev svårt skadad. Ett antal andra studenter skadades lindrigt och ett tiotal arresterades av marockansk polis direkt efter bussincidenten. Händelsen

förklarades vara en olyckshändelse av marockansk polis, till följd av tekniska problem med bussen. Inga vidare undersökningar gjordes och ingen ställdes till svars för dödsfallen. I solidaritet med de dödade studenterna protesterade västsahariska studenter runt om i Marocko genom att hungerstrejka, demonstrera, manifesteras samt bojkotta sina tentor.

Natasa Mirošavić

Baba Khayya, 22 år och Laktif Elhousin, 21 år dog.

Nordiska socialdemokratiska ungdomar kräver erkännande

FNSU (Nordiska socialdemokratiska ungdoms- och studentförbund) samlades i Bomersvik i februari och antog en resolution om Västsahara där man kräver att alla regeringar ska erkänna den västsahariska staten SADR, att MINURSO:s mandat ska utökas till att även gälla rapport om brott mot mänskliga rättigheter, att EU:s

fiskeavtal med Marocko ska stoppas och omförhandlas, att Västsahara ska utelutas ur samarbetsplanen om en "avancerad status" mellan EU och Marocko och att EU pressar Marocko att respektera västsahariernas mänskliga rättigheter.

Lena Thunberg

Amnesty-protest mot förföljelserna

I tre år har en delegation från EU-parlamentet väntat på att få tillstånd att besöka den ockuperade delen av Västsahara. Den 25 till 29 januari blev den till slut av. Delegationen mötte förutom marockanska företrädare västsahariska människorättsförsvarare från bland annat den förbjudna organisationen ASVDH.

Under besöket bevakades västsahariska aktivister av marockansk polis och vissa hindrades från att möta delegationen.

Amnesty International kräver i en rapport att Marocko respekterar västsahariernas rätt till organisationsfrihet, yttrandefrihet och mötesfrihet och protesterar starkt mot förföljelserna av människorättsaktivisterna.

När delegationen hade lämnat Västsahara, greps flera unga västsaharier, som misshandlades och lämnades nakna utanför huvudstaden El Aaiún. En av dem var Badr al-Din El-Houassi. "Det är ingen idé att du klagar. Det finns redan 5 000 inlämnade klagomål, men polisen har fått immunitet av kungen, så det händer ingenting" meddelade en marockansk polisman honom sarkastiskt.

Lena Thunberg

Nordiskt diplomatbesök stoppat i tre år

Redan 2005 var ett gemensamt diplomatbesök från de nordiska ambassaderna i Rabat planerat till det ockuperade Västsahara i samband med rapporter om övergrepp mot den västsahariska civilbefolkningen. Två försök till besök hindrades dock av de marockanska myndigheterna.

I april 2007 ställde riksdagsledamoten Hans Linde (v) en fråga till utrikesminister Carl Bildt angående det nordiska delegationsbesöket.

Carl Bildt svarade då, att "förberedelserna pågår i dag för ett besök på ambassadornivå från de nordiska ambassaderna i Rabat. De marockanska myndigheterna har

preliminärt givit positiva signaler till resan och vi räknar med att den ska kunna äga rum inom en snar framtid".

I dagsläget har fortfarande inget besök gjorts och när tidskriften Västsahara kontaktade Utrikesdepartementet om detta var svaret:

"Formerna och förutsättningarna för ett besök i Västsahara har diskuterats med de marockanska myndigheterna allt sedan de ställde in våra tidigare planerade besök. En resa ser nu ut att kunna genomföras under våren sannolikt dock inte som en nordisk delegation utan med en annan uppläggning."

Det återstår att se om ett besök faktiskt blir av eller åter hindras av marockanska myndigheter.

Natasa Mirošavić

Det är förbjudet att visa Västsaharas flagga. Bild: Lena Thunberg

Sidor av Sahara

En överskådlig bild över ett ofantligt och storslaget ökenområde möter läsaren i Göran Börges bok Sidor av Sahara (Carlssons Bokförlag, 2008), en reseskildring skriven av en författare som är väl insatt i regionen, dess historia och nutid.

Förutom resorna i Egypten, Libyen och Marocko är det resorna i Västsahara som väcker uppmärksamhet.

Det är de för människan extrema livsvillkoren i denna enorma region som slår en mest. Man skulle kunna kalla Sahara vår planets yttersta glesbygd, kusligt stor och med strapatsrika avstånd mellan bebodda områden. Men en stor del av befolkningen saknar här möjligheter till en dräglig och långvarig försörjning och tvingas i allt större utsträckning flytta in i städerna. Tillgången på dricksvatten minskar och ökenspridningen ökar. Endast där naturrikedomar som olja, mineraler och fosfater uppdagas, flyttar det moderna samhället in sina positioner och etablerar sig likt isolerade öar eller oaser i annars tämligen sterila och svårbebodda regioner.

I avsnittet Minerad öken kan man konstatera att så även är fallet med Västsahara. I en omfattande resa från Agadir i Marocko ner till Dakhla, upp till Boujdour, Laayounne och över till

Smara, drygt 200 vägmil i det ockuperade Västsahara, kan vi följa Börges intryck av regionen. Marockos ockupation och den speciella atmosfär av ofrihet som ockupationsmakten skapar, sätter sin prägel i just denna landbeskrivning i Sidor av Sahara.

Som resenär kan Börge inte annat än lämna rent allmänna intryck från det ockuperade Västsahara, till exempel inflyttningen av marockaner, civila såväl som militära, deras dominans, inflyttningen av västsaharerna i samhällen som Marocko starkt kontrollerar eller korta möten med människor samt naturupplevelser.

Här har boken en försiktig diplomatisk underton av tillståndet i Västsahara. Just nu är det politiska läget till Marockos fördel och tycks förbli allt starkare inlemmat i ockupationsmakten ju längre konflikten hålls isolerad. Den betydelsefulla och strategiska analysen, sett ur den internationella rättens perspektiv, av Marockos olagliga ockupation av Västsahara och den därmed otillåtna rovdriften på Västsaharas naturresurser, får sökas i annan litteratur.

Reseskildringar ger sällan uttryck för politiska åsikter. De är snarare avsedda att väcka vår nyfikenhet och lust att följa i resenärens fotspår. I det avseendet är skildringen från Västsahara och nuläget i regionen inget drömland som skulle locka till turism eller upplevelser av Sahara. Endast ett fritt Västsahara kan skapa och förmedla denna känsla. Som ett tidsdokument över tillståndet i Sahara i allmänhet är emellertid Börges bok mycket läsvärd.

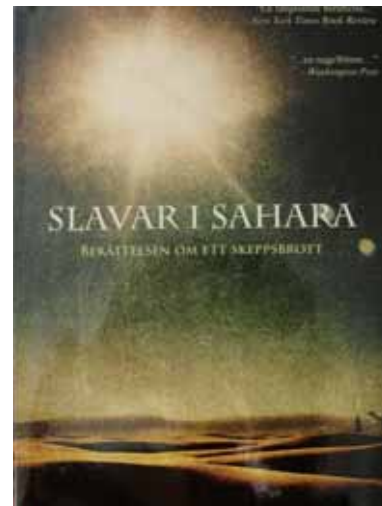
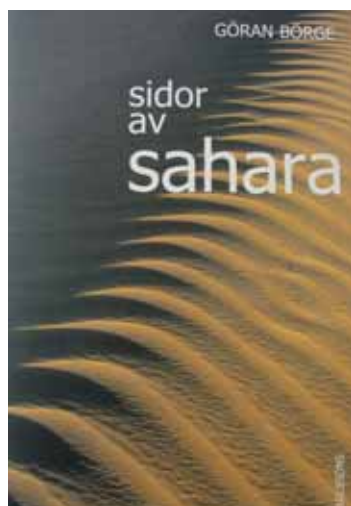
Ralph Praming

Slavar i Sahara

Den 26 augusti 1815 grundstötte den amerikanska briggen Commerce mot klipporna utanför Kap Boujdour i Västsahara. Fartyget krossades i bränningarna men besättningen på tolv man lyckades rädda sig i land. De hade hamnat i ett område som kontrollerades av den mäktiga stammen Oulad Bou Sbaa, beduiner som förutom kamelskötsel också drev karavanhandel från Souss i norr till Timbuktu och Senegal i söder. Sjomännen behandlades som slavar men efter två månaders strapatser i öknen lyckades sju av dem, däribland kapten James Riley, bli friköpta av den brittiske konsuln i Essaouira. Om Commerces resa och livet hos beduinerna skrev Riley en bok, som trycktes i många upplagor och som bland annat gjorde stort intryck på den unge Abraham Lincoln.

Rileys bok har varit huvudkällan för Dean King, när han skrivit boken Slavar i Sahara. Berättelsen om ett skeppsbrott. Översättning: Bo Gustavsson, Sansserif. King har bearbetat Rileys text och kompletterat den med uppgifter från samtida reseberättelser, antropologisk litteratur och egna iakttagelser från resor i Västsahara. Resultatet är en spännande berättelse men också en bok som ger en hel del kunskap om livsvillkoren för det tidiga 1800-talets västsaharier.

Björn Furumark

VILL DU VETA MER?

Tidskriften Västsahara
nyheter, bakgrund,
informationsmaterial
www.vastsahara.net

VästsaharaAktionen
25 medlemsorganisationers
kampanjsida
nyheter, bakgrund,
plattform
www.vastsaharaaktionen.se

arso
bakgrund och nyheter på
engelska
www.arso.org

ASVDH
västsaharisk människo-
rättsorganisation
www.asvdh.net

Støttekomiteen for Vest-Sahara
kontinuerlig uppdatering
av nyheter
www.vest-sahara.no

SPS, Sahara Press Service
rapporterar från de väst-
sahariska flyktinglägren
www.spsrasd.info

**Solidaritetskommittén vid
JakobsbergsFolkhögskola**
www.vastsahara.org

**Western Sahara
Resource Watch**
om naturresurserna
www.wsrw.org

Polisario Front
Tel 08-315610

Att beställa
(vastsahara@brevet.nu)

Informationsfoldrar
Muren, minorna,
bombarna, 2009 NY!
Ockuperat område, 2008 NY!
Västsahara, 2006
Foldrarna är gratis.

**Västsahara – Afrikas
sista koloni,**
Lena Thunberg, 2004, 70:-

Sahara Maraton
Fredrik och Johan Persson,
dvd, 18 min. 2004, 150:-

**Glöm inte att
prenumerera!**

Fyra nummer per år
Privatpersoner 100:-
Organisationer 125:-
Stödprenumerat 125:-
Utland 200:-
Pg 204003-8

Globalarkivet

Globalarkivet är ett fritt och öppet arkiv med fulltextsartiklar om hela världen från olika för-
eningar och tidskrifter bland annat Västsahara.
Hemsida: www.globalarkivet.se

FAKTA OM VÄSTSAHARA

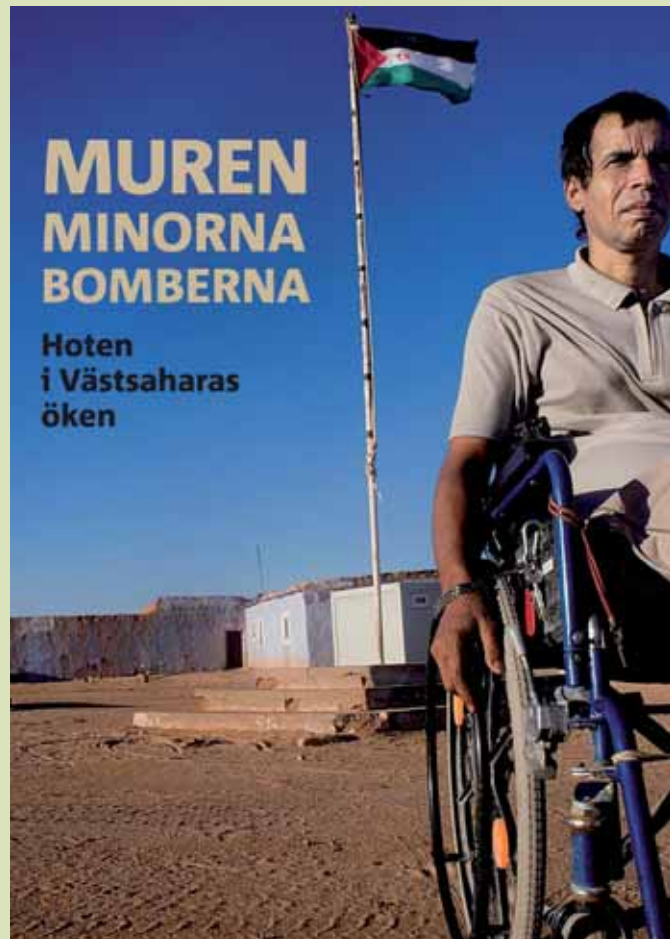
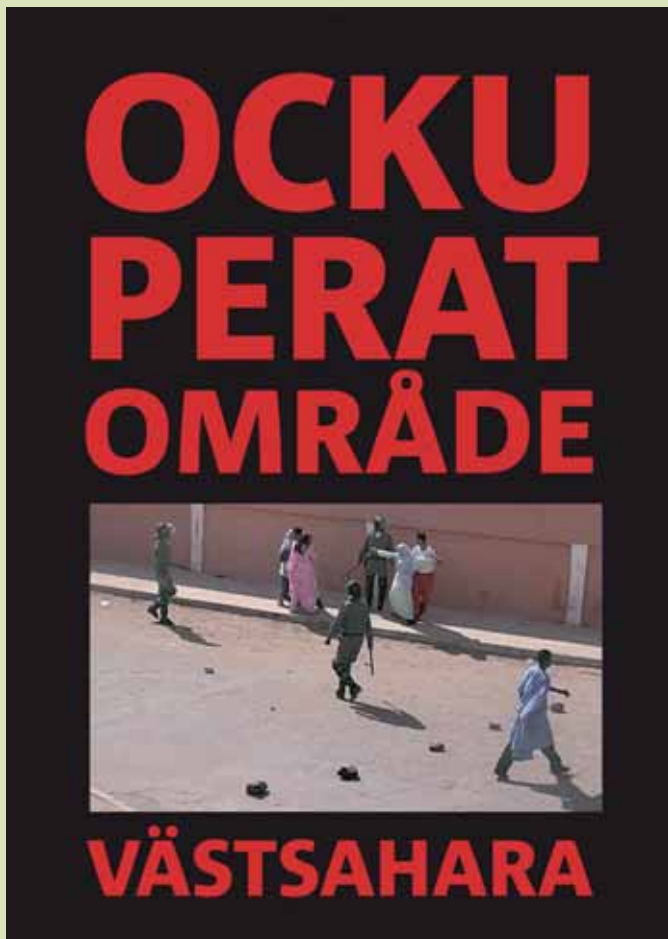

Västsahara är till två tredjedelar ockuperat av Marocko sedan 1975. De västsaharier som lyckades fly bor sedan dess i flyktingläger i Algeriet.

Västsahara, som var en spansk koloni, står på FN:s lista över länder som ska avkoloniseras. Sedan 1991 finns en FN-styrka på plats för att genomföra en folkomröstning om Västsaharas självständighet. Vapenvila råder mellan Marocko och den västsahariska befrielseörelsen Polisario sedan dess. Någon folkomröstning har dock inte ägt rum på grund av Marockos vägran att acceptera ett självständigt Västsahara.

Frankrike och USA är Marockos främsta supportrar. Marocko är en av EU:s största mottagare av ekonomiskt stöd. I maj 2006 undertecknade EU ett sensationellt fiskeavtal med Marocko, där de västsahariska vattnen är inkluderade. Detta strider mot internationell lag.

Sedan maj 2005 har det marockanska förtrycket mot den västsahariska befolkningen i de ockuperade delarna ökat.

Två nya informationsfoldrar

Röster från förföljda, tidigare försvunna och fängslade västsaharier i den ockuperade delen av Västsahara och hoten från minorna, klusterbomberna och den radarövervakade och minerade "muren", som bevakas av Marockos armé är innehålllet i två nya foldrar som Tidskriften Västsahara/Föreningen Västsahara har gett ut.

Formatet är A5, 8 sidor.

Foldrarna är gratis.

Kontakta Tidskriften Västsahara vid beställning:
vastsahara@brevet.nu eller mobil: 070-475 46 45.
Foldrarna kan också skrivas ut från Tidskriften Västsaharas hemsida: www.vastsahara.net